

Ár 2013, föstudaginn 20. september er fundur haldinn í úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Haukur Guðmundsson, formaður, Geir Arnar Marelsson, Hildigunnur Hafsteinsdóttir, Jóhann Tómas Sigurðsson og Unnur Erla Jónsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 49/2013**:

M
gegn
F

og kveðinn upp svohljóðandi

ú r s k u r ð u r :

I.

Málsmeðferð.

Málsaðilar eru M, hér eftir nefndur sóknaraðili, annars vegar og F, hér eftir nefndur varnaraðili, hins vegar.

Málið barst úrskurðarnefndinni 16. maí 2013, með kvörtun sóknaraðila, dagsettri 15. maí 2013. Með bréfi nefndarinnar, dagsettu 24. maí 2013, var kvörtunin send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi dagsettu 20. júní 2013. Var bréfið sent sóknaraðila, með bréfi nefndarinnar, dagsettu 20. júní 2013, og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Athugasemdir bárust með bréfi, dagsettu 2. júlí 2013.

Málið var tekið fyrir á fundi nefndarinnar 20. september 2013.

II.

Málsatvik.

Þann 30. ágúst 2006 var sjálfskuldarábyrgð nr. X vegna tékkareiknings A nr. Y gefin út. Skuldbatt sóknaraðili sig með sjálfskuldarábyrgð þessari til að tryggja FF fullar efndir skuldbindingar skuldara. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. sjálfskuldarábyrgðinni. Hámarksfjárhæð sjálfskuldarábyrgðarinnar var kr. 830.000. Staðfesti sóknaraðili að hafa kynnt sér efni ábyrgðaryfirlýsingarinnar og að hafa fengið fræðslurit Sparisjóðsins um sjálfskuldarábyrgð. Þá óskaði sóknaraðili eftir því að greiðslugeta reikningseiganda yrði ekki metin.

Þann 19. desember 2006 var veðskuldabréf nr. Z, að fjárhæð kr. 4.700.000 gefið út af A til FF. Varnaraðili hefur nú tekið yfir réttindi og skyldur FF skv. skuldabréfinu. Fasteignin B, var sett að veði á 4. veðrétti til tryggingar skuldinni. Þá tókust sóknaraðili og C á hendur sjálfskuldarábyrgð in solidum til tryggingar skuldinni. Staðfestu þau að hafa kynnt sér efni skuldabréfsins og að þau gerðu sér grein fyrir í hverju ábyrgð þeirra væri fólgin og teldu hana samrýmast greiðslugetu sinni. Jafnframt hefðu þau kynnt sér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga.

Umboðsmaður skuldara sendi varnaraðila tölvupóst fyrir hönd sóknaraðila og óskaði eftir því að afstaða yrði tekin til gildis sjálfskuldarábyrgðar sóknaraðila vegna tékkareiknings nr. Y. Varnaraðili kvað ábyrgðina gilda þann 6. mars 2012.

Þann 10. maí 2013 sendi umboðsmaður skuldara varnaraðila tölvupóst fyrir hönd sóknaraðila vegna ábyrgðar á skuldabréfi nr. Z. Óskað var eftir því að umrædd ábyrgðaryfirlýsing yrði skoðuð og rökstudd afstaða tekin til gildis hennar. Varnaraðili kvað ábyrgðina gilda samdægurs.

Sóknaraðili skaut málinu til nefndarinnar með kvörtun dagsettri 15. maí 2013.

III.

Umkvörtunarefni.

Sóknaraðili krefst þess að ábyrgðir hans vegna tékkareiknings nr. Y og vegna skuldabréfs nr. Z verði felldar úr gildi.

Til stuðnings kröfu sinni varðandi ábyrgð á tékkareikningi nr. Y vísar sóknaraðili til þess að hann minnst þess ekki að hafa sett x í reit þar sem óskað hafi verið eftir að greiðslugeta reikningseiganda yrði ekki metin, enda séu upphafsstafir hans ekki settir við umrætt val.

Sóknaraðili vísar til þess er varðar ábyrgð hans á skuldabréfi nr. Z að ekki hafi verið framkvæmt greiðslumat á aðalskuldara. Hafi hann þar af leiðandi ekki fengið tækifæri til að kynna sér greiðslugetu útgefanda áður en hann hafi gengist í ábyrgðina. Bankinn noti máli sínu til stuðnings dóm Hæstaréttar í máli nr. 343/2012 þótt afstaða sóknaraðila liggja ekki fyrir. Sóknaraðili kveðst ekki hafa gengist í ábyrgðina hefði hann séð að útgefandi væri ekki borgunarmaður fyrir láninu.

Sóknaraðili telur að tómlæti hans skýrist af vankunnáttu. Kveðst hann telja að varnaraðili hafi átt að benda sér á samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga. Hafi sóknaraðili ekki haft vitneskju um að fjármálafyrirtæki bæri að meta greiðslugetu greiðanda. Þá vitneskju hafi hann fengið þegar hann hafi leitað til umboðsmanns skuldara.

Sóknaraðili bendir á að hann sé lærður pípulagningarmaður. Hafi hann enga fjármálaþekkingu og beri traust til þeirra aðila sem hann leiti til hverju sinni og að þeir leiðbeini honum eftir atvikum. Það telji hann varnaraðila ekki hafa gert.

IV.

Athugasemdir varnaraðila.

Varnaraðili krefst þess aðallega að kröfum sóknaraðila verði hafnað. Til vara er þess krafist að einungis ábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. Z verði felld niður.

Til stuðnings kröfu vegna tékkareiknings nr. Y vísar varnaraðili til þess að samkvæmt 3. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga beri fjármálafyrirtæki að meta greiðslugetu greiðanda, nema ábyrgðarmaður óski með skriflegum hætti eftir því að það verði ekki gert. Á sjálfskuldarábyrgðaryfirlýsingunni hafi verið krossað við þann valmöguleika að ekki væri óskað eftir því að greiðslugeta reikningseiganda yrði metin. Sóknaraðili hafi því undanþegið varnaraðila skyldu til að gera greiðslumat. Sóknaraðili hafi ekki fært sönnur á að hann hafi ekki merkt sjálfur við þennan reit enda riti hann undir yfirlýsinguna. Sóknaraðili hafi einnig staðfest með undirritun sinni að hafa kynnt sér efni ábyrgðaryfirlýsingarinnar og fengið fræðslurit forvera varnaraðila um sjálfskuldarábyrgð. Varnaraðili hafi því uppfyllt skilyrði 3. og 4. gr. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga og engin ástæða sé til að fella ábyrgð sóknaraðila úr gildi.

Til stuðnings kröfu varðandi skuldabréf nr. Z vísar varnaraðili til þess að með undirskrift sinni á skuldabréfið hafi sóknaraðili staðfest eftirfarandi texta: „Ég undirritaður hef kynnt mér efni skuldabréfsins og geri mér grein fyrir í hverju ábyrgð mín er fölgin og tel hana samrýmast greiðslugetu minni. Jafnframt hef ég kynnt mér upplýsingabækling um ábyrgðir og efni samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga frá 1. nóvember 2001.“

Bendir varnaraðili á að þrátt fyrir að ekki verði séð að greiðslumat hafi verið gert í tengslum við lánveitinguna sé ljóst að greiðslugeta lántaka hafi verið fyrir hendi enda hafi lánið verið í skilum í tæp þrjú ár. Verði því ekki séð að gengið hafi verið gegn markmiðum samkomulagsins sem m.a. lúti að því að lánveitingar séu miðaðar við greiðslugetu greiðanda og eigin tryggingar hans, sbr. t.d. dóm Hæstaréttar í máli nr. 343/2012. Benda megi á að lánið sé tryggt með veði í B, sem sé þinglýst eign greiðanda lánsins og maka hans.

Auk ofangreinds byggir varnaraðili á því að ábyrgðarmaður hafi sýnt af sér tómlæti með því að gera ekki athugasemd við ábyrgðarveitingu vegna skuldabréfsins frá útgáfu þess 19. desember 2006 þar til sóknaraðili hafi leitað til umboðsmanns skuldara í lok febrúar 2012. Séu þá liðin rúm fimm ár frá útgáfu skuldabréfsins og ár hvert hafi hann fengið tilkynningu um tilvist ábyrgðarinnar eins og samkomulagið geri ráð fyrir. Auk þess hafi sóknaraðili haft tækifæri frá ársbyrjun 2010 til að mótmæla en þá hafi vanskil greiðanda hafist. Þetta flokkist sem tómlæti skv. dómi Hæstaréttar í máli nr. 575/2012. Athugasemdir sóknaraðila séu því of seint fram komnar.

V.

Niðurstaða.

Ágreiningur aðila lýtur að gildi sjálfskuldarábyrgða sóknaraðila á tékkareikningi nr. Y og skuldabréfi nr. Z.

Samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga er undirritað af Sambandi íslenskra sparisjóða f.h. sparisjóða. FF var einn þessara sparisjóða og leiðir varnaraðili í máli þessu rétt sinn frá því félagi. FF bar að fullnægja þeim skyldum sem á honum hvíldu samkvæmt samkomulaginu, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 169/2012.

Umrætt samkomulag um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga tekur m.a. til þess þegar einstaklingur gengst í sjálfskuldarábyrgð, sbr. 2. gr. samkomulagsins. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins er fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema ábyrgðarmaður óski sérstaklega eftir því með skriflegum hætti að svo verði ekki gert. Fjármálafyrirtæki er þó ávallt skylt að greiðslumeta skuldara þegar ábyrgð ábyrgðarmanns á skuldum viðkomandi skuldara nemur meira en kr. 1.000.000. Samkvæmt 3. mgr. 4. gr. samkomulagsins skal tryggt að ábyrgðarmaður geti kynnt sér niðurstöðu greiðslumats áður en hann gengst í ábyrgðina, enda liggi fyrir að greiðandi hafi samþykkt það. Bendi niðurstaða greiðslumats til þess að greiðandi geti ekki efnt skuldbindingar sínar en ábyrgðarmaður óskar eftir að lán verði veitt engu að síður, skal hann staðfeta það skriflega.

Í upphafi verður fjallað um ábyrgð sóknaraðila á tékkareikningi nr. Y. Ekki liggur fyrir að lánveitandinn hafi framkvæmt mat á greiðslugetu A, eiganda tékkareiknings nr. Y. Samkvæmt 3. gr. samkomulagsins var fjármálafyrirtæki skylt að meta greiðslugetu greiðanda nema sjálfskuldarábyrgðaraðilar óskuðu eftir því að greiðslumat yrði ekki framkvæmt, enda var fjárhæð sjálfskuldarábyrgðarinnar að hámarki kr. 830.000. Á sjálfskuldarábyrgðaryfirlýsingunni sem sóknaraðili skrifaði undir var hakað við val um að greiðslugeta reikningseiganda yrði ekki metin, en

sóknaraðila hefur ekki tekist sönnun um að það hafi ekki verið vilji hans þegar skrifað var undir ábyrgðaryfirlýsinguna. Þykir verða að leggja sönnunarbyrðina um þetta atriði á sóknaraðila m.a. með hliðsjón af því að óumdeilt er að það var hann sem ritaði undir þær yfirlýsingar sem hann gaf á skjalinu. Þar með var varnaraðila á grundvelli 3. gr. samkomulagsins ekki skylt að meta greiðslugetu reikningseiganda, A, og þar með kynna sóknaraðila ef fjárhagsstaða reikningseiganda benti til þess að hann gæti ekki staðið við skuldbindingar sínar.

Í ljósi framangreinds verður kröfu sóknaraðila um niðurfellingu ábyrgðar hans á tékkareikningi nr. Y hafnað.

Verður því næst vikið að kröfu sóknaraðila varðandi niðurfellingu sjálfskuldarábyrgðar á skuldabréfi nr. Z.

Óumdeilt er að varnaraðili mat ekki greiðslugetu A, útgefanda skuldabréfs nr. Z. Samkvæmt 3. mgr. 3. samkomulags um notkun ábyrgða á skuldum einstaklinga var varnaraðila skylt að meta greiðslugetu A. Verður varnaraðili að bera hallann af því að greiðslumat var ekki framkvæmt og þar með hver niðurstaða þess hefði orðið og hvort sóknaraðili hefði eftir sem áður gengist í ábyrgð fyrir A eftir að hafa kynnt sér matið.

Ekki verður fallist á með varnaraðila að dómur Hæstaréttar í máli nr. 343/2012 hafi fordæmisgildi í máli þessu, enda réðist niðurstaða umrædds máls einkum á því að fyrir lá jákvætt greiðslumat og að í skýrslu stefnanda málsins fyrir dóminum kom fram að það hefði engu breytt þótt henni hefði verið kynnt efni umrædds greiðslumats áður en hún skrifaði undir skuldabréfið. Í máli því sem nú er um rætt liggur hvorki fyrir greiðslumat né sambærileg yfirlýsing ábyrgðarmanns.

Ekki liggur fyrir hvenær sóknaraðila varð fyrst ljóst að með réttu hefði átt að kynna henni greiðslumat á skuldaránunum með tryggilegum hætti og að þetta kynni að hafa áhrif á greiðsluskyldu hennar. Í þessu ljósi telur nefndin sig ekki geta fallist á að sóknaraðili hafi sýnt af sér tómlæti sem leiði til þess að sjálfskuldarábyrgð hennar verði látin standa, sbr. dóm Hæstaréttar í máli nr. 4/2013, þar sem ekki var fallist á að um tómlæti væri að ræða þegar um níu ár liðu frá því gengist var í ábyrgð þar til gerðar voru athugasemdir við ábyrgðina.

Í ljósi framangreinds verður að telja að rétt sé að ógilda sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. Z, með vísan til 36. gr. laga nr. 7/1936 um samningsgerð, umboð og ógilda löggerninga.

Ú r s k u r ð a r o r ð:

Kröfu sóknaraðila, M, varðandi niðurfellingu ábyrgðar hans á tékkareikningi A nr. Y, er hafnað.

Sjálfskuldarábyrgð sóknaraðila á skuldabréfi nr. Z, útgefnu af A til FF, er ógild.

Reykjavík, 20. september 2013.

Haukur Guðmundsson

Geir Arnar Marelsson
Hildigunnur Hafsteinsdóttir

Jóhann Tómas Sigurðsson
Unnur Erla Jónsdóttir